

Opinia SBP

w sprawie propozycji MNiSW dot. uchylecia art. 117 ust. *Prawo o szkolnictwie wyższym*

Bibliotekarze dyplomowani stanowią w uczelniach nieliczną kadrę bibliotekarzy o najwyższych kwalifikacjach zawodowych. Dane statystyczne podają, iż ogółem we wszystkich uczelniach polskich w 2009 r. zatrudnionych było 323 bibliotekarzy dyplomowanych, podczas gdy pozostałych bibliotekarzy (po studiach bibliotekoznawczych) ok. 6,4 tys. osób¹. Biblioteki uczelniane są bibliotekami naukowymi, wobec czego kadra w nich zatrudniona powinna być dobrze wykształcona i doskonale przygotowana zawodowo do obsługi wymagających użytkowników, jakimi są pracownicy naukowcy i studenci, a także do prowadzenia działalności naukowej.

Bibliotekarze dyplomowani zaliczani są do nauczycieli akademickich, a do ich obowiązków należy działalność badawcza, publikacyjna, dydaktyczna (teoretyczna) oraz organizacyjna.

Bibliotekarze dyplomowani stanowią w bibliotekach publicznych kadrę bibliotekarzy o najwyższych kwalifikacjach zawodowych. Wg danych statystycznych pozyskanych przez Bibliotekę Narodową ogółem we wszystkich bibliotekach publicznych w 2011 r. zatrudnionych było 16177 pracowników na stanowiskach bibliotekarskich – z czego 9 osób to bibliotekarze dyplomowani (w tym 5 starszych kustoszy dyplomowanych, 1 kustosz dyplomowany, 3 adiunktów) pracujący w 5 bibliotekach publicznych (w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubuskim, mazowieckim, zachodniopomorskim). Taka struktura zatrudnienia jest typowa dla bibliotek publicznych, wynika z charakteru i specyfiki ich działalności, bowiem wykonywane w nich prace nie wymagają tego typu kwalifikacji zawodowych. Pracownicy posiadający wysokie kwalifikacje bibliotekarskie zatrudniani są w bibliotekach publicznych o statusie naukowym (np. w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej, Książnicy Pomorskiej, Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy Głównej Bibliotece Województwa Mazowieckiego, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Toruniu – Książnicy Kopernikańskiej, Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Zielonej Górze). W bibliotekach publicznych dominują pracownicy służby bibliotecznej, w 2011 r. zatrudnieni byli na stanowiskach: młodszych bibliotekarzy – 3561 osób, bibliotekarzy – 2624, starszych bibliotekarzy – 5893, kustoszy – 1756, starszych kustoszy – 2162.

Art. 117. ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) stanowi, iż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określa, w drodze rozporządzenia, warunki, jakie powinien spełniać kandydat na stanowisko dyplomowanego bibliotekarza oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej, uwzględniając w szczególności:

1) wymagania w zakresie posiadanego wykształcenia, stażu pracy i osiągnięć naukowych, warunkujące dopuszczenie do postępowania kwalifikacyjnego oraz warunki uzyskiwania zwolnienia z tego postępowania,

¹ Szkoły wyższe i ich finanse w 2009 r. GUS, Warszawa 2010, s. 297

2) formę i tryb postępowania kwalifikacyjnego stanowiącego podstawę do przyznawania uprawnień dyplomowanego bibliotekarza oraz dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej, uwzględniając tryb powoływania oraz sposób funkcjonowania komisji egzaminacyjnej,

3) warunki awansowania dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej, uwzględniając wymagania kwalifikacyjne warunkujące awans zawodowy, wykaz specjalizacji zawodowych oraz ich zakres tematyczny.

Uchylenie art. 117 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* pozostawia otwartą kwestię, kto i w jakim trybie określi wymagania dla tej grupy zawodowej bibliotekarzy. Należy rozważyć, czy wykreślenie tego zapisu z ww ustawy będzie skutkowało koniecznością zmian następujących zapisów:

- w ustawie o bibliotekach (Art. 29. ust. 1 i 2, w których określono, że pracownicy zatrudnieni na stanowiskach bibliotekarskich powinni posiadać kwalifikacje bibliotekarskie. Do pracowników tych należą pracownicy służby bibliotecznej: młodszy bibliotekarz, bibliotekarz, starszy bibliotekarz, kustosz i starszy kustosz, bibliotekarze dyplomowani: asystent, adiunkt, kustosz dyplomowany, starszy kustosz dyplomowany;

- w *Rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji* (Dz.U. z dnia 10 maja 1999 r.).

Uważamy, że konsekwencją uchylenia art.117 będzie brak klarowności ścieżki awansu zawodowego bibliotekarzy, co w dalszej perspektywie spowoduje obniżenie prestiżu zawodu bibliotekarza. Taka decyzja nie służy tworzeniu elit zawodu i pozostaje w sprzeczności ze staraniami podejmowanymi przez bibliotekarzy i biblioteki o umacnianie rangi tego zawodu w świadomości społecznej.

Biorąc powyższe pod uwagę, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest przeciwne uchyleniu art. 117 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

W imieniu Zarządu Głównego SBP

Elżbieta Stefańczyk

Przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich